

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ТА ПРАВОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ В ЦИФРОВУ ЕПОХУ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 22 квітня 2026 року

Том 1

Одеса
2026

УДК 34:004:316.4(477)
С 70

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 23.04.2026 р.)*

За загальною редакцією академіка **С. В. Ківалова**

**С70 Соціально-політична та правова система України в цифрову епоху: сучасні виклики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 22 квітня 2026 р.) / заг. ред. С. Ківалова ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2026. – Т. 1. – 704 с.
ISBN 978-617-8763-15-2**

Матеріали конференції узагальнюють результати наукових досліджень і практичних напрацювань учених, фахівців та представників професійних спільнот, виконаних в умовах воєнного часу та глибоких суспільних трансформацій.

У збірнику представлено широкий спектр наукових розвідок і практико-орієнтованих досліджень, що охоплюють актуальні проблеми публічного та приватного права, функціонування держави, судової та правоохоронної системи, а також трансформації суспільних процесів у цифрову епоху. Значну увагу приділено питанням адміністративного, фінансового, конституційного, міжнародного, морського та митного права, а також сучасним викликам у сфері кримінального права, кримінального процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності.

Окремі наукові секції присвячені проблемам удосконалення судоустрою, діяльності прокуратури, адвокатури та інших правоохоронних органів, розвитку трудового права і права соціального забезпечення, а також реформуванню цивільного, господарського, земельного, екологічного та енергетичного права. Збірник відображає також міждисциплінарний характер сучасних досліджень, охоплюючи питання філософії права, світових соціально-політичних процесів, соціології та психології, економіки та підприємництва в умовах війни і повоєнного відновлення. Важливе місце посідають дослідження у сфері інформаційних технологій, кібербезпеки, штучного інтелекту та математичного моделювання як ключових чинників забезпечення національної безпеки.

Крім того, у збірнику висвітлено проблематику педагогіки, лінгвістики права, перекладознавства, журналістики, фізичної та військової підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розрахований на науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти та практиків у галузях права, економіки, соціології, психології, політології, інформаційних технологій і суміжних дисциплін.

УДК 34:004:316.4(477)

Відповідальний за випуск професор **М. Р. Аракелян**

Матеріали видано в авторській редакції.

ISBN 978-617-8763-15-2

© НУ «Одеська юридична академія, 2026
© Автори статей, 2026

Hrebeniuk Dmytro

BETWEEN UNIVERSALISM AND FRAGMENTATION: THE EVOLUTION OF INTERNATIONAL HUMAN RIGHTS STANDARDS 225

Бугаєць Альона Сергіївна

ЦИФРОВІЗАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА. 228

Бондарюк Ольга Олегівна

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ВИКРАДЕННЯ ДІТЕЙ У МІЖНАРОДНОМУ ТА НАЦІОНАЛЬНОМУ ПРАВІ. 230

Галат Владислав Ігорович

ЗАКОНОДАВЧА ЕВОЛЮЦІЯ СТАТТІ 25 КОНВЕНЦІЇ ООН ПРО МІЖНАРОДНУ КУПІВЛЮ-ПРОДАЖ ТОВАРІВ: ВІД ПРОЄКТУ ДО СУЧАСНОГО ФОРМУЛЮВАННЯ 234

Жакун Маргарита Юріївна

ВОЄННА ДИПЛОМАТІЯ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ. 237

Івахненко Єлизавета Олександрівна

СТАНОВЛЕННЯ НОРМАТИВНИХ ТА ІНСТИТУЦІЙНИХ ЗАСАД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ЖІНОК В УМОВАХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ У ХІХ – ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТОЛІТТЯ 241

Ковальчук Андрій Трохимович

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ЗАХИСТУ КРИТИЧНОЇ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВІЙСЬКОВИХ ЗАГРОЗ 245

Омельченко Іван Ігорович

СТАНОВЛЕННЯ ПРИНЦИПУ ПРОПОРЦІЙНОСТІ В МІЖНАРОДНОМУ ГУМАНІТАРНОМУ ПРАВІ. 248

Островерхий Олександр Олександрович

ПРИТЯГНЕННЯ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НАЙВИЩОГО КЕРІВНИЦТВА ДЕРЖАВИ ЗА ЗЛОЧИН АГРЕСІЇ У ХХІ СТОЛІТТІ 251

Раздорозний Герман Юрійович

УЧАСТЬ АДВОКАТІВ У ПРАВОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ГАРАНТІЇ 253

Редченко Ярослав Олександрович

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЦИФРОВИХ ВАЛЮТ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ. 255

Ругало Богдан Андрійович

ІШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ І МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННИХ ТА БЕЗПЕКОВИХ ВИКЛИКІВ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ 259

Самойлюк Дмитро Геннадійович

ФОРМУВАННЯ ІНСТИТУТУ ДОКАЗУВАННЯ В МІЖНАРОДНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ 262

Taylor Alla Valeriivna

UNIVERSAL PERIODIC REVIEW AS A MECHANISM FOR MONITORING HUMAN RIGHTS IN ISLAMIC STATES 265

Фасій Анастасія Володимирівна

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРИМУСОВОГО ЛІКУВАННЯ В УМОВАХ ГУМАНІТАРНИХ КРИЗ: КОНВЕРГЕНЦІЯ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА ТА СТАНДАРТІВ ОХОРОНИ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я 268

Чернявський Марк Віталійович

ЦИФРОВІЗАЦІЯ МИРОТВОРЧИХ ОПЕРАЦІЙ ООН ЯК НОВИЙ ЕЛЕМЕНТ СИСТЕМИ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ. 272

Ciornii Inesa

ANTARCTICA, HUMAN RIGHTS AND INTERNATIONAL LEGAL RESPONSIBILITY: UKRAINE'S LEGAL PERSPECTIVE FROM THE AKADEMIK VERNADSKY STATION 274

ЦИФРОВІЗАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА

Цифровізація суспільства є одним із найпотужніших чинників трансформації правових систем сучасності. Особливо суттєво вона впливає на міжнародне приватне право (далі – МПрП), предметом якого традиційно є приватноправові відносини, ускладнені іноземним елементом. У цифровому середовищі поняття «іноземного елемента» зазнає переосмислення: транскордонні угоди укладаються миттєво в мережі Інтернет, сторони не мають визначеного місця знаходження у фізичному просторі, а цифровий контент, криптовалюти та дані складно піддаються застосуванню традиційних колізійних прив'язок під класичні колізійні прив'язки, такі як «lex situs» або «lex loci contractus». Класичний колізійний метод МПрП, що визначає, право якої держави підлягає застосуванню до правовідносин з іноземним елементом, виявляється недостатньо пристосованим до регулювання відносин, що виникають у децентралізованому цифровому просторі [1].

Цифровізація суттєво вплинула на колізійне регулювання міжнародних комерційних договорів. Попри те, що принцип автономії волі сторін та прив'язка «тісного зв'язку» залишаються базовими в МПрП України відповідно до Закону України «Про міжнародне приватне право», у контексті електронних договорів виникають нові виклики: де вважати укладеним договір в мережі Інтернет, як визначити «центр основної діяльності» або «місцезнаходження» сторони, яка є юридичною особою, зареєстрованою в юрисдикції, що не збігається з місцем ведення її реальної діяльності. І. Мироненко зазначає, що колізійне регулювання міжнародних комерційних договорів в Україні здійснюється із використанням загальної та спеціальної моделей та орієнтоване на принципи автономії волі й найбільш тісного зв'язку, однак актуальні виклики цифровізації вимагають осмислення нових підходів до їх застосування [2, с. 148].

Одним із ключових вимірів трансформації МПрП у цифрову епоху є захист персональних даних у транскордонних відносинах. Оброблення персональних даних у глобальних цифрових мережах неминуче набуває транскордонного характеру, що породжує складні питання застосовного права. GDPR ЄС (Регламент 2016/679) фактично встановлює екстериторіальний стандарт захисту: будь-який суб'єкт, що обробляє дані осіб на території ЄС, підпадає під його дію незалежно від свого місця реєстрації. Т. Ю. Дашо досліджує взаємозв'язок права на приватність і цифрової ідентифікації особи в умовах цифровізації, акцентуючи увагу на тому, що захист персональних даних у цифровому середовищі вже не може бути забезпечений виключно засобами національного законодавства – він потребує міжнародно-правових механізмів координації та гармонізації [3, с. 371].

Значним досягненням у сфері цифрового регулювання є правовий порядок ЄС щодо онлайн-послуг і цифрових продуктів. Регламент про цифрові послуги

ги (Digital Services Act, 2022), Регламент про цифрові ринки (Digital Markets Act, 2022) та Акт ЄС про штучний інтелект (AI Act, 2024) формують багаторівневу нормативну систему, що регулює діяльність цифрових платформ, захист прав користувачів та прозорість алгоритмічних систем. Ці акти мають екстериторіальне значення для МПрП, оскільки поширюються на всіх постачальників цифрових послуг, котрі обслуговують користувачів на території ЄС. Аналіз права ЄС у цій сфері свідчить про перехід до комплексної, проактивної моделі регулювання онлайн-середовища, що кидає виклик традиційній логіці МПрП, побудованій на принципі «вибору права» [4, с. 234].

Цифровізація обумовила виникнення нових об'єктів правовідносин – цифрового контенту, цифрових послуг, криптовалют, невзаємозамінних токенів (NFT) – статус яких у МПрП залишається нез'ясованим. Закон України «Про цифровий контент та цифрові послуги» заклав основи для гармонізації національного законодавства з Директивою ЄС 2019/770, однак питання колізійного регулювання договорів у цій сфері лишаються відкритими. Захист прав споживачів цифрових послуг у транскордонних відносинах потребує коригування традиційних колізійних прив'язок – оскільки цифровий контент позбавлений фізичної локалізації, прив'язки «lex situs» не застосовуються, а «lex loci contractus» частково втрачає практичне значення для угод, укладених через онлайн-платформи [5].

Таким чином, цифровізація суспільства спричиняє системну трансформацію МПрП – традиційні колізійні прив'язки виявляються малоприспособленими до регулювання транскордонних цифрових відносин, захист персональних даних набуває транснаціонального виміру, право ЄС формує нові екстериторіальні стандарти для цифрових платформ, нові категорії об'єктів вимагають спеціальних підходів до колізійного регулювання. Адаптація МПрП України до викликів цифровізації передбачає оновлення Закону України «Про міжнародне приватне право» з урахуванням специфіки цифрових правовідносин, імплементацію стандартів ЄС щодо захисту персональних даних і цифрових послуг, формування нових колізійних прив'язок для договорів у цифровому просторі.

Список використаних джерел:

1. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. № 2709-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 32. Ст. 422.
2. Мироненко І. Колізійне регулювання міжнародних комерційних договорів в Україні: сучасні підходи та перспективи розвитку. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 4. URL: <https://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/310920/302214>
3. Дашо Т. Ю. Інформаційно-правові гарантії права на приватність у процесі цифрової ідентифікації особи. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2026. Том 3. № 1. URL: <https://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/353570/340128>

4. Ковалишин О. Р. Право ЄС в сфері онлайн послуг та продуктів. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2026. Том 1. URL: <https://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/352604/339315>

5. Про цифровий контент та цифрові послуги: Закон України від 10.08.2023 р. № 3321-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2023. № 90. Ст. 345.

Ключові слова: міжнародне приватне право, цифровізація, колізійне регулювання, іноземний елемент, захист персональних даних, цифровий контент, цифрові послуги, GDPR, автономія волі, Digital Services Act.

Key words: private international law, digitalization, conflict of laws, foreign element, personal data protection, digital content, digital services, GDPR, party autonomy, Digital Services Act.

Бондарюк Ольга Олегівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри міжнародного та європейського права*

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ВИКРАДЕННЯ ДІТЕЙ У МІЖНАРОДНОМУ ТА НАЦІОНАЛЬНОМУ ПРАВІ

Міжнародне викрадення дітей є однією з найскладніших проблем сучасного права, оскільки воно поєднує в собі елементи цивільного, кримінального та міжнародного приватного права, зачіпаючи при цьому фундаментальні інтереси дитини. Ця правова категорія вимагає від юристів врахування не лише норм національного законодавства, а й специфіки міжнародних договорів, що регулюють права людини в умовах транскордонних сімейних конфліктів. Питання відповідальності за такі дії вимагає чіткого розмежування між кримінальним злочином, вчиненим сторонньою особою з корисливих мотивів, та незаконним переміщенням дитини одним із батьків, що в міжнародній практиці найчастіше ідентифікується як міжнародне викрадення. Хоча в обох випадках права дитини грубо порушуються, механізми правового реагування суттєво різняться: від суворих кримінальних санкцій до процедур цивільного повернення.

Основним інструментом регулювання цих відносин на світовому рівні є Конвенція про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей від 25 жовтня 1980 року, яка спрямована на забезпечення негайного повернення дітей, незаконно переміщених до будь-якої з договірних держав або утримуваних у них. Даний документ встановлює міжнародний стандарт захисту, де головною метою є відновлення попереднього правового статусу дитини та забезпечення її безпеки шляхом оперативного втручання компетентних органів. Такий підхід дозволяє запобігти ситуаціям, коли один із батьків намагається отримати правову перевагу шляхом самовільної зміни країни проживання дитини, ігноруючи при цьому інтереси іншої сторони та самої неповнолітньої особи.